יג: האשה נקנית פרק ראשון קידושין

מלוה הכתובה בתורה. *פי' כגון קרבנות ופדיון הבן וערכין וזגיקין שלא היו יודעים ענייני נתיעות הללו אם לא (כ) שנתחייבה התורה בפירוש אבל מלוה כגון שלוה לו מעות בלא שטר לאחר מיתה אבל לא תשיב כתובה בתורה כיון שאין לריך לפרש בתורה שיעור הנתינה דפשיטא מה שהוא לוה לריך לפרוע[א]: **אמר** רב **פפא** הילכתא מלוה על פה גובה מן היורשין דשיעבודא דאורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא. מימה דבשלהי גט פשוט (כ"ב דף קעו.) קאמר רב פפא גופיה מלוה על פה גובה מן היורשים שלא מנעול דלת בפני לווין ואינו גובה מן הלקוחות דשיעבודא לאו דאורייתא[ב] [ב] ואומר ר"ת הכא מיירי במלוה הכתובה בתורה כגון מזקין וערכין וקרבן דאמר לעיל דשיעבודא דאורייתא דלא שייך טעמא דעגילת דלת דלענין יורשים עשאום כמלוה בשטר ולענין לקוחות לא עשאום כמלוה בשטר אבל התם במלוה על פה שאינה כתובה בתורה כגון שהלוהו מעות בלא שטר[ג]:

אלא מיתת בעל מנ"ל. מימה דבפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נד.) מצריכין קרא בחשת אב ובאחר עריות שאסורות בין מחייב בין לאחר מיתה ובפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה.) מצריך קרא ביבמה שיש לה בנים דאסורה לאחר מיתת הבעל והכא מצריך קרא להתיר אשת איש לאחר מיתת בעלה וי"ל דאחרי שראינו שהתיר הכתוב אשת איש בלאחר מיתת בעלה כדדרשינן בשמעתין אילטריך קראי דהתם לאסור עריות לאחר מיתה דלא נילף מאשת איש שהתיר הכתוב:

[ד]**לב"ע** בעשה. אומר ר"י דאיכא עשה באשת איש כגון ודבק באשתו (בראשית ב) ולא באשת מבירו[ה] תימה דלא יליפינן שתתיר מיתה מק"ו מגט [ו] ומה גט שאינו מתיר ליבם בשום ענין אפילו אין [ז]לה בנים מתיר לעלמא בכל ענין[ח] מיתה שמתרת ליבם [ט] שאין לה בנים אינו דין שתתיר לעלמא בכל ענין[י]:

מדאמר רחמנא אלמנה לכ"ג. וא"ת ולעלמא ה"ק רחמנא אלמנה לכ"ג אסורה אפילו כשהוא יבם הא לכולי עלמא שריא ליבמין אבל לעולם אימא לך דאשה לאחר מיתה נמי אסורה לכ"ע שלא במקום יבום וי"ל א"כ ה"ל למיכתב האי קרא אלמנה וגרושה וחללה בפרשת יבמין: **חדא** דיבם לא איקרי אחר. מימה דגבי שדה אחוזה אמרינן לקמן (דף ח:) דיבם איקרי אחר דקאמר אם מכר את השדה לאיש אחר ואחיו הוי בכלל וי"ל דלא דמי דבמקום שמדבר בכל אדם הוי יבם בכלל אחר אבל הכא דבעי למימר דמותרת ליבם דוקא א"כ הוי יבם אחר דוקא[כא]: הא

מי כתיב ופרצו פרצו כתיב הדור יתבי וקאמרי הא [ח]דתנן [א]האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהפרישתה מחיים אבל לא הפרישתה מחיים לא אלמא קסבר שיעבודא לאו דאורייתא [ט]אמר רב אסי א"ר יוחנן [י]אע"ג שלא הפרישה מחיים אלמא קסבר שיעבודא הוה דאורייתא והא פליגי בה חדא זימנא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו [יא]מלוה על פה אינה גובה מן היורשין ולא מן הלקוחות ור' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו מלוה על פה גובה בין מן היורשין בין מן הלקוחות צריכא דאי איתמר בהא בהך קאמר שמואל משום דלא מלוה כתובה בתורה היא אבל בהך אימא מודה להו לרבי יוחנן ולר"ל ואי אשמעינן בהא בהא קאמר ר' יוחנן [יב]דמלוה כתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא אבל בהך אימא מודה ליה לשמואל צריכא [יג]אמר רב פפא [יד]הילכתא מלוה על פה גובה מן היורשין [טו]ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין [טז]שיעבודא דאורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל: בשלמא גט דכתיב [יז]וכתב לה ספר כריתות אלא מיתת הבעל מנלן סברא הוא הוא אסרה והוא שרתה והא עריות דאסר להו ולא שרי להו אלא מדאמר רחמנא יבמה שאין לה בנים אסורה הא יש לה בנים מותרת ודילמא אין לה בנים אסורה לעלמא ושריא ליבם ויש לה בנים לכולי עלמא נמי אסורה אלא מדאמר רחמנא אלמנה לכה"ג אסורה הא לכהן הדיוט שריא ודילמא לכה"ג בלאו לכולי עלמא בעשה האי עשה מאי עבידתיה אי דאהניא מיתת הבעל תישתרי לגמרי אי דלא אהניא מיתת הבעל תוקמה במילתא קמייתא אלמה לא אפיקתה ממיתה ואוקימתה על עשה מידי דהוה אפסולי המוקדשים דמעיקרא [יח]אית בהו מעילה ואסירי [יט]בגיזה ועבודה [כ]פרקינהו מעילה לית בהו בגיזה ועבודה אסירי אלא מדאמר קרא [כא]פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי אימא מאן אחר יבם א"ר אשי ב' תשובות בדבר חדא [כב]דיבם לא איקרי אחר ועוד כתיב [כג]ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות או כי ימות האיש האחרון ואיתקש מיתה לגירושין שריא וגומרת אף מיתה שריא וגומרת: והיבמה נקנית בביאה כו': בביאה מגלן אמר קרא יבמה

מי כתיב ופרצו פרצו כתיב הדור יתבי וקאמרי הא דתנן האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהפרישתה מחיים אבל לא הפרישתה מחיים לא אלמא קסבר שיעבודא לאו דאורייתא והא פליגי בה חדא זימנא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו מלוה על פה אינה גובה מן היורשין ולא מן הלקוחות ור' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו מלוה על פה גובה בין מן היורשין בין מן הלקוחות צריכא דאי איתמר בהא בהך קאמר שמואל משום דלא מלוה כתובה בתורה היא אבל בהך אימא מודה להו לרבי יוחנן ולר"ל ואי אשמעינן בהא בהא קאמר ר' יוחנן דמלוה כתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא אבל בהך אימא מודה ליה לשמואל צריכא אמר רב פפא הילכתא מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין שיעבודא דאורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל: בשלמא גט דכתיב וכתב לה ספר כריתות אלא מיתת הבעל מנלן סברא הוא הוא אסרה והוא שרתה והא עריות דאסר להו ולא שרי להו אלא מדאמר רחמנא יבמה שאין לה בנים אסורה הא יש לה בנים מותרת ודילמא אין לה בנים אסורה לעלמא ושריא ליבם ויש לה בנים לכולי עלמא נמי אסורה אלא מדאמר רחמנא אלמנה לכה"ג אסורה הא לכהן הדיוט שריא ודילמא לכה"ג בלאו לכולי עלמא בעשה האי עשה מאי עבידתיה אי דאהניא מיתת הבעל תישתרי לגמרי אי דלא אהניא מיתת הבעל תוקמה במילתא קמייתא אלמה לא אפיקתה ממיתה ואוקימתה על עשה מידי דהוה אפסולי המוקדשים דמעיקרא אית בהו מעילה ואסירי בגיזה ועבודה פרקינהו מעילה לית בהו בגיזה ועבודה אסירי אלא מדאמר קרא פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי אימא מאן אחר יבם א"ר אשי ב' תשובות בדבר חדא דיבם לא איקרי אחר ועוד כתיב ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות או כי ימות האיש האחרון ואיתקש מיתה לגירושין שריא וגומרת אף מיתה שריא וגומרת: והיבמה נקנית בביאה כו': בביאה מגלן אמר קרא יבמה

מי כתיב ופרצו. דמוסיף על ענין ראשון דניקו על כן אכולא מילתא: **פרצו כתיב.** ומילתא באפי נפשה היא ועולה לחודה כתיב על כן תאכל: **האשה.** יולדת: **והוא שהפרישתה מחיים.** ואשמעינן דקריבה לאחר מיתה אבל לא הפרישתה לא אשמעינן מנא לכוף את היורשין להקריבה שלא נתחייבו הנכסים: **קסבר.** הא דאמור רבנן נכסי משתעבדי על חוב המוטל על המת: **לאו דאורייתא היא.** לומר דנכסוהי דאינש ערבין ביה ומשתעבדים מדין ערב ויהיו מלוה על פה ומלוה של שטר שוין אלא מלוה בשטר שהוא שיעבודא דכתב ליה נכסי אתרתין לך משתעבדי מלוה על פה לא משתעבדי: **ור' אסי אמר כו'.** והא נמי לגקוטיהו לשמעתיה אמרוהו התם: **הא פליגי בה חדא זימנא.** הני אמוראי גופייהו שמואל ורבי יוחנן: **אינה גובה מן היורשין.** דשיעבודא לאו דאורייתא וכ"ש מן הלקוחות אבל מלוה בשטר הוא עצמו שיעבדו דכתב ליה כל נכסי דאית לי אתרתין לשטרא דין: **דלאו מלוה הכתובה בתורה.** לא הוטל עליו תובה מאת המלך אלא מעשקי מעשה עצמו: **אבל בהך.** דיולדת דמלות המלך היא עליה אימר ממילא ככתובה בשטר: **דלית ליה קלא.** ואיהו דאפקיד אנפשיה ולא על גב דשיעבודא דאורייתא עבוד רבנן מקנאה לגוקח דלא הוה ידע: **דכתיב וכתב לה ספר כריתות.** וגו' והיתה לאיש אחר: **והוא שרי לה.** כשאינו בעולם נפטרה הימנו שהרי בו היתה קשורה: **והא עריות.** כגון אשת אחיו וכלתו ואשת אחי אביו שע"י קדושי הבעל נאסרו לקרוביו וכשיומות הבעל לא שרו להו שאסורות לקרוביו לעולם: **לכולי עלמא בעשה.** וילאה והיתה לאיש אחר[ז] ע"י גירושין ולא ע"י מיתה דושלאה[ח] לו ולא לאחרת משמע ולאו הכא מכלל עשה עשה[ט]: **האי עשה מאי עבידתיה.** שיהא הוא עומד בפניה ואיסור לאו וכרת שבה פקעו: **אי אהני מיתת הבעל כו' ואי לא אהני.** דאשמעינן קרא דאין מיתה משלמת: **תוקמה במילתא קמייתא.** ולא אילטריך למיכתב לאו בכ"ג: **אלמה לא.** לשון קושיא הוא וכי לא דבר הגון הוא כן: **אפיקתה.** מיתת הבעל מחיוב מיתת בית דין ואוקימתה באיסור עשה: **מעיקרא.** קודם פדיונן: **ואסירי בגיזה.** [י]כדאמרינן דכתיב[יא] לא תגוז: **פרקינהו מעילה לית בהו.** ומותרין לאכילה לכל אדם ואסירי בגיזה כדאמרינן בבכורות (דף טו.) מזבח[יב] ולא גיזה בשר ולא חלב ודרש ליה בפסולי המוקדשין לאחר פדיונן: **איתקש מיתה לגירושין כו'.** והאי דלא יליף ליה ממשמעות דקרא דכתיב בתריה לא יוכל בעלה הראשון כו' הא לאחר שרי משום דאיכא למיפרך כדלעיל לזה בלאו ולכולי עלמא בעשה: יבמה

[ג] קיימן סוף פ"ב וכתיב ה. מנחות ד:. [ד] [מרש"י נראה ע"ג אחר, אלא ולא וכן אמי וכו'. (רש"ש). וכ"ה בכתי"ר]. [ה] כ"ק קד: כ"ב מנ. קנו. קעה: ערכין ו: ז. מכות קב. בכורות מח:. [ו] בכורות מט: ערכין י: כ. לקמן כט:. [ז] בכורות מח: כ"ב קעו. וכ"ש דשם בכ"ב אמר הטע' כדי שלא תגעול דלת [בכר הקשו תוס' ומיישבין היטב כאן בד"ה אמר ר"פ]. [ח] [א] וכ"ש בכתובות פפ. אמר יבם נמי כאחר דמי ובפוטיה ה: אמרינן לאיש אחר ולא ליבם [אמנם לפמ"ש תוס' בד"ה מדת וכו' דבמקום שמדבר בכל אדם הוי יבם בכלל אחר וכו' ל"ק מידי דבכתובות הנ"ל אין מדבר בכל אדם ובם נעלם מהשמו"ל דברי תוס' במקומו אם אתירן על זה לשון תורה לאיר ע"פ וכן כתבו תוס' פוטיה ה: ד"ה לאחר]. [ט] [דברים כד, כ]. [י] [דברים יב, יז]. [יא] [דברים כב, יח]. [יב] [וע' תוס' מנחות נח: ד"ה ומיהו]. [יג] [וע' היטב תוס' כ"ב קעו. ד"ה בזבח]. [יד] [לפלוגתא דיבור זה מקומו אחר ד"ה מלאחר. (הר"ש מדעבריא)]. [טו] [סנהדרין מח ע"ב]. [טז] [כ"ל ט. וכן בסמוך. (רש"ש)]. [יז] [וע' תוס' כתובות פח. ד"ה יבם ותוס' פוטיה ה: ד"ה לאחר].

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתה ונתן בידה ושלחה מביתו:
2. ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה: דברים כ ז
3. ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתה ונתן בידה ושלחה מביתו או כי ימות האיש האחרון אשר לקחה לו לאשה: דברים כד ג

תוס' ר"י הזקן

שעבודא דאורייתא. מן התורה משועבדים כל נכסי הלוה למלוה ואפילו במלוה על פה. ואינה גובה מן הלקוחות. משום תקנתא דרבנן שחשו לה משום פסידא דלקוחות הואיל והיא מלוה על פה ואין לה קול, אבל מלוה בשטר יש לה קול ואינהו דאפסידו אנפשייהו. ואע"ג דא"ר (ששת) [פפא] בפרק גט פשוט [ב"כ קעו. א] גובה מן היורשין שלא תנעול דלת בפני לווין, לאו למימרא דשעבודא [לאו] דאורייתא, אלא ה"ק משום הכי אוקמיה אדין תורה שתבבה מן היורשין משום נעילת דלת בפני לווין, וכן תירץ שם הרי"ף. עריות. הבאות מחמת הקדושין כגון אשת אביו לבני ואשתו לאחיו שאסורות אף לאחר מיתת בעליהן.

עין משפט נר מצוה

קבא א ב מיי' פ"ז מ' מהלכות מתנות עניים הלכה יג:
קבב ג מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הל' ד סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קז סעיף ח:
קבג ד מיי' וסמג שם טוש"ע שם סימן קיז סעיף ח:
קבד ה מיי' פי"ח מהל' מעילה הל' ח סמג עשין רי:
ו (מיי' שם הלכה ז):
קבה ז מיי' שם הל' ט:

גליון הש"ס

גמ' שעבודא דאורייתא. עיין כ"ב דף קכה ע"ב תד"ה ואין הכמור: תוס' ד"ה מלות וכו' אי כגון ברבנות. עי' נתחוור פ"ד דגילה ד"ה והא עמ"ר אין סומכין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואסורי בגיאה דכתיב כל"ל ומיהא דאמרינן נמחק: (ב) תוס' ד"ה מלוה וכו' אם לא שחייבתם התורה וכו' מעות אפילו בשטר תפ"ב: (ג) ר"ה ל"ש בעשה וכו' ומה גט. נ"ב כפ' הבעיי יליף לה מקרא ע"פ דף כ"ד ונ"ה: (ד) באר"ר כשאין לה בנים:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בפסורת הש"ס וע"ע בכתובות וכו'. עי' בספר תמים שיעות בחדושי הר"ן למולין דף י: בד"ה תניא דלא כתאי"ר וכו' שהבנים כזה ומיישבו יעו"ש:

מוסף רש"י

פסולי מוקדשין. קדשים שנפל בהם מום (בכורות לא.).

מוסף תוספות

א. (בביאור דברי התוס' עי' רשב"א שפירש כשיטת רש"י ועי' מהרש"א שפירש שתוס' חולק ועי' תוס' הרא"ש). ב. דאלמא דשעבודא לאו דאורייתא. רמב"ן. ג. פרש"י משום דכתיב ויצאה מביתו וכו' ולא נהירא לי דהאי לאו עשה הוא אלא דגלי לן קרא דנשארה האסור ראשון באסור וכרת הלכך נראה כפי' רי"ו. תוס' הרא"ש. ד. והוה ליה לאו הבא מכלל עשה עשה. רי"מב"א: תי' מיתת הבעל פקע בו איסור החמור ונשאר בו איסור עשה. תוס' הרא"ש: וא"ת שמתיר בשפחה כנענית מה שאין כן במיתה. תוס' הרא"ש. (ועי' מהרש"א). ז. כן דאאוה בירושלמי. רמב"ן ע"ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com